

FNV
Hertogswetering 159
3452 AS Utrecht
T 088 - 368 03 68

CNV
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
T 030 - 751 11 00

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW 's-Gravenhage
T 070 - 349 97 40

**Aan: de leden van de commissie voor Sociale Zaken en werkgelegenheid,
verzonden per email aan: cie.szw@tweedekamer.nl**

In afschrift aan: de minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid en de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen

Contactpersoon	E-mail	Telefoonnummer
Jetty Bruinsma (FNV)	jetty.bruinsma@fnv.nl	06 28256301
Ruben van der Ploeg (CNV)	r.vanderploeg@cnv.nl	06 14478812
Sacha Heemskerk (VCP)	s.heemskerk@vcp.nl	06 22332511

Plaats	Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk
Utrecht	22/11/2022		

Betreft:

Aanpak hardheden in de WIA

Geachte leden van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Woensdag 7 december aanstaande spreekt u met elkaar en met de minister in een Commissiedebat Arbeidsongeschiktheid over de situatie van werknemers met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA-uitkering). FNV, CNV en VCP vragen u met klem er voor te zorgen dat de minister nog deze kabinetperiode de situatie van WIA-uitkeringsgerechtigden verbetert. Zoals ook is vastgelegd in het coalitieakkoord, maar waar tot op heden nog geen uitvoering aan is gegeven. We realiseren ons dat de minister voor de korte termijn maatregelen treft die afkomstig zijn uit het advies van de Stichting van de Arbeid, maar deze zien vooral op het verhogen van de arbeidsparticipatie. Zeker gelet op de koopkrachtcrisis waarin we ons bevinden, zijn er maatregelen nodig die op korte termijn de hardheden in de WIA bestrijden.

Daarnaast vragen we in deze brief uw aandacht voor een potentiële maatregel die de situatie van deze groep zelfs verder verslechtert, namelijk het wetsvoorstel over de RIV-toets.

Hardheden in de WIA

Al geruime tijd vragen FNV, CNV en VCP aandacht voor de zogeheten 'hardheden in de WIA': bepalingen in wet- en regelgeving die zeer onrechtvaardig, onwenselijk en hardvochtig uitpakken voor werknemers in een kwetsbare situatie van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid. Dat heeft geresulteerd in een advies van de Stichting van de Arbeid (werkgevers en werknemers gezamenlijk) met aanbevelingen over de WIA. Hierin staan arbeidsparticipatie-verhogende maatregelen en worden tevens een aantal hardheden in de WIA belicht.¹ Dit advies is nog eens bekrachtigd met het SER MLT advies. In het SER MLT advies is daarbij expliciet aangegeven dat de drempel om in aanmerking te komen voor een WIA-uitkering van 35% naar 15% (arbeidsongeschikt) moet. Vervolgens is in het coalitieakkoord opgenomen dat "We -in overleg met de sociale partners- onderzoeken hoe 'hardheden' in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) hervormd kunnen worden met oog voor uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en uitlegbaarheid."

¹ <https://www.stvda.nl/nl/publicaties/wia>

FNV
Hertogswetering 159
3452 AS Utrecht
T 088 - 368 03 68

CNV
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
T 030 - 751 11 00

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW 's-Gravenhage
T 070 - 349 97 40

Om u als Kamer en de minister inzicht te geven wat die hardheden in de WIA zijn, hebben we als vakbonden afgelopen voorjaar in het witboek 'Hardheden in de WIA' nog eens helder uiteengezet hoe de (voornaamste) hardheden in de praktijk uitpakken:

1. Geen arbeidsongeschiktheidsuitkering, want minder dan 35% arbeidsongeschikt;
2. Een veel te lage uitkering, als je een 'vervolguitkering' krijgt;
3. Een slecht uitlegbaar systeem (CBBS) voor de beoordeling van arbeidsongeschiktheid dat niet aansluit op de situatie van de (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte werknemer.²

U heeft het witboek als Kamer omarmd en dat als opdracht aan de minister meegegeven. Daarnaast heeft de Kamer, middels de motie Omtzigt, erop gewezen dat de alsmaar verder opgevoerde arbeidskorting ertoe leidt dat werknemers met een WIA-uitkering er netto steeds verder op achteruitgaan.³ Berekeningen wijzen uit dat WIA-uitkeringsgerechtigden (IVA) inmiddels drie keer meer belasting betalen dan werknemers met een vergelijkbaar inkomen.⁴

Actueel bij de eerstgenoemde hardheid (huidige ingangsdrempel 35% arbeidsongeschiktheid) is dat door de verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) er een ongewenst neveneffect ontstaat: werknemers met een laag inkomen raken hierdoor (nog) minder vaak voorbij deze ingangsdrempel. De breed gedragen wens uit het SER MLT voor drempelverlaging, ook door u als Tweede Kamer met de motie Van Kent/Palland, zou ook deze problematiek oplossen.⁵

Kortom, er ligt meer dan genoeg om concreet mee aan de slag te gaan.

Tot op heden geen concrete actie minister om hardheden aan te pakken

En vervolgens gebeurt er niets dat de concrete hardheden, waar mensen op dagelijkse basis last van hebben, daadwerkelijk verzacht. Met alle gevolgen van dien voor inkomens en de zorgen die dat met zich mee brengt in deze tijd van sterk stijgende prijzen. In haar brief van 26 augustus jl. over de 'Aanpak mismatch sociaal-medisch beoordelen en hardheden WIA' schrijft de minister dat hoewel ze van mening is dat: "Een deel van deze gesignaleerde hardvochtigheden de kern van het stelsel raakt en dus zal moeten landen in een fundamentele herziening van het stelsel", ze wel op korte termijn aan de slag wil gaan met het wegnemen van hardheden in de WIA.⁶ Dat klinkt op zich hoopvol. Echter in plaats van concreet aan de slag te gaan met het aanpakken van de hardheden, kiest de minister er voor een commissie in te stellen die moet gaan adviseren over het gehele stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Onder andere hoe dat stelsel 'betaalbaar en uitvoerbaar' te houden. Het streven van de minister is dat "de commissie haar bevindingen oplevert in het eerste kwartaal van 2024."⁷ Wij merken daarbij op dat met de keuze voor deze commissie bestaande adviesorganen, zoals de SER, buitenspel worden gezet en gediskwalificeerd.

² https://cnvstorageprd.blob.core.windows.net/media/documents/WITBOEK_WIA.pdf

³ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2022Z07249&did=2022D14705>

⁴ <https://www.cnv.nl/nieuws/cnv-roept-overheid-op-tot-actie-voor-bescherming-netto-inkomens-arbeidsongeschikten>

⁵ Kamerstukken 6448 nr. 659.

⁶ Idem, pagina 14.

⁷ Kamerbrief aanpak WIA-hardheden en mismatch sociaal-medisch beoordelen, 26 augustus 2022, pagina 18 en 19.

FNV
Hertogswetering 159
3452 AS Utrecht
T 088 - 368 03 68

CNV
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
T 030 - 751 11 00

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW 's-Gravenhage
T 070 - 349 97 40

Overigens bestrijden wij dat het aanpakken van de hardheden, zoals wij die duiden, automatisch zou leiden tot een aantasting van de kern van het stelsel van ziekte en arbeidsongeschiktheid. Binnen het huidige stelsel valt al veel te verbeteren.

Oproep vakbonden aan de Tweede Kamer: pak hardheden nu aan!

Wij roepen u als Kamer daarom nogmaals met klem op de minister te bewegen op korte termijn wél werk te gaan maken van het aanpakken van hardheden in de WIA. Zodat werknemers in een situatie van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid nog deze kabinetsperiode het verschil gaan merken.

Wetsvoorstel RIV-toets: verdere verslechtering voor arbeidsongeschikte werknemers

Naast ons pleidooi voor maatregelen om de situatie van arbeidsongeschikte werknemers te verbeteren, maken wij ons grote zorgen over een potentiële maatregel die hun situatie juist verslechtert. In haar brief van 16 november jl. heeft de minister de Kamer verzocht de behandeling van het wetsvoorstel over de RIV-toets hervatten. Eerder al hebben we als vakbonden u laten weten dat dit wetsvoorstel sterk negatieve gevolgen heeft voor werknemers en dat het veronderstelde probleem voor werkgevers ook op een werknemersvriendelijke wijze kan worden opgelost.

Als bonden nemen wij nadrukkelijk afstand van de zin uit de brief van 16 november jl. dat "Het voorstel voortkomt uit de afspraken, die gemaakt zijn met werkgevers en werknemers over het alternatieve pakket van maatregelen uit het vorige regeerakkoord op het gebied van loondoorbetaling bij ziekte en WIA". Dat is niet correct. Eind 2018 hebben werkgevers enerzijds (loondoorbetaling bij ziekte) en werknemers anderzijds (terugdraaien bezuinigingen WIA) separate afspraken met de toenmalige minister van SZW gemaakt. De scheiding tussen die afspraken werd bekrachtigd doordat over de afspraken twee aparte persconferenties zijn gehouden.

4000 mensen extra in de WIA

Op individueel niveau kunnen de gevolgen van dit wetsvoorstel voor een werknemer groot zijn. Eerder heeft de minister zelf al aangegeven dat dat ook op macroniveau geldt: als gevolg van dit wetsvoorstel nemen in totaal de WIA-lasten structureel met € 60 miljoen per jaar toe. Dat betekent dat er structureel 4000 mensen extra in de WIA zitten.⁸ Daarnaast brengt deze verhoogde instroom een extra beroep met zich mee op verzekeringsartsen. Dat terwijl er nu vergaande (buitenwettelijke) maatregelen moeten worden genomen om dat tekort terug te dringen, zoals de '60-plus-maatregel' (instroom in de WIA van 60-plussers zonder keuring verzekeringsarts). Die maatregelen als zodanig vragen juist om een gedegen en volledige toetsing van de re-integratie inspanningen, inclusief de toets op het medisch oordeel van de bedrijfsarts.

Met het wetsvoorstel wordt voor de toets op de re-integratie-inspanningen na 104 weken ziekte (RIV-toets) het medisch oordeel van de bedrijfsarts leidend. Dat betekent dat er geen enkele stok meer achter de deur is in de persoon van de onafhankelijke verzekeringsarts van het UWV, die anders kan oordelen over de medische situatie van de werknemer. Als het oordeel van de bedrijfsarts leidend wordt, zal die onafhankelijke controle niet meer plaatsvinden. De werknemer zal, als de werkgever daartoe niet gedwongen wordt via de loonsanctie, geen gelegenheid meer krijgen om met behoud van zijn loon alsnog

⁸ Nota naar aanleiding naar aanleiding van het (nader) verslag, 14 januari 2021, pagina 2.

FNV
Hertogswetering 159
3452 AS Utrecht
T 088 - 368 03 68

CNV
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
T 030 - 751 11 00

VCP
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW 's-Gravenhage
T 070 - 349 97 40

te re-integreren bij zijn werkgever. Hij valt daarmee direct terug op een uitkering. Dit kan een inkomensval betekenen van vele honderden euro's per maand, verlies van pensioenopbouw en het eventueel moeten opeten van vermogen, inclusief het eigen huis.

Onderzoek laat zien dat de loonsanctie leidt tot een hogere werkhervatting en verlaging van de WIA-instroom.⁹ Ook verliest de werknemer de zekerheid dat het oordeel van de aan de werkgever gelieerde bedrijfsarts op enig moment nog zorgvuldig en objectief wordt getoetst door een verzekeringsarts. De werknemer heeft immers geen invloed op de keuze van de bedrijfsarts. Deze wordt aangesteld en gefinancierd door de werkgever.

De werkgever is de enige die voordeel heeft bij de invoering van dit wetsvoorstel: deze zal veelvuldig een loonsanctie bespaard blijven. Wij zien deze maatregel dan ook als een genereus cadeau aan werkgevers. Deze maatregel zal, zeker in combinatie met de 60-plus-maatregel, als een glijbaan naar de WIA gaan werken. Met alle gevolgen van dien.

Werknemersvriendelijke oplossing

Zoals eerder opgemerkt, bestaat er al een werknemers- én werkgeversvriendelijke wijze om dit veronderstelde probleem voor werkgevers op te lossen. Met de afspraken tussen werkgevers en het vorige kabinet over loondoorbetaling bij ziekte van december 2018 is de 'MKB-verzuim-ontzorg-verzekering' geïntroduceerd. Een uitbreiding van de al bestaande verzuimverzekeringen met een 'ontzorgcomponent': begeleiding en 'ontzorging' van (kleine) werkgevers bij de re-integratie van werknemers. Deze verzekering is 'Poortwachterproof', waardoor een eventuele loonsanctie niet voor rekening van de werkgever komt. Onderdeel van dat akkoord was ook dat (kleine) werkgevers via een korting van structureel € 450 miljoen op de Aof-premie worden aangemoedigd om een dergelijke verzekering te nemen.¹⁰ Die verzekering zou verder gestimuleerd kunnen worden door publiekscampagnes of anderszins.

Oproep aan Kamer: stem niet in met dit wetsvoorstel

Terwijl het kabinet aan de ene kant zegt hardheden in de WIA weg te willen nemen, komt er nu aan de andere kant een voorstel dat de situatie van arbeidsongeschikte werknemers juist verslechtert. De oproep van FNV, CNV en VCP aan u als Tweede Kamer is dan ook om de minister te bewegen dit wetsvoorstel in te trekken, of om tegen dit wetsvoorstel te stemmen.

Uiteraard zijn we van harte bereid deze brief nader aan u toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

Jan Pieter Daems
Bestuurslid CNV

Nic van Holstein
Voorzitter VCP

⁹ <https://www.uvw.nl/overuuv/images/effecten-van-verlenging-loondoorbetaling-en-ziekengeld.pdf>

¹⁰ Kamerstuk 29544, nr. 873.